

15.4.66, יום ו'

סיימתי היום פרק כ"ג (שיחות עם ערבים) - כולל חשובתי למכתב של מגנס מיום . . .

במעריב של היום נחפרטמו פרקי יז-יח (מפרק יח רק חצי - עד הפגישה השניה עם פילבי).

הופיע בהוצאת אמנות ספר "חולדות עם ישראל בדורנו" בשני כרכים מאת ד"ר ש.ל. קירשנבום. הוא מגיע עד מבצע סיני ועד בכלל.

16.4.66

עניתי כמעט לכל המכתבים שקיבלתי בימי שבתי בלונדון ולאחר שובי, וכחבתי הערב רשימה ל"דבר" בחשובה לרשימה של איזה יהויריב ב"דבר" מאחמול על "יואב בדורו" שחלקו מכוון נגד יוחם וחלקו נגדי.

עכשיו אנסה לטכס המצב עד צאתי מהממשלה בכנסת החמשית. ממשלתי האחרונה הוקמה

ביום כב' חשוון תשכ"ב 2.11.61. המו"מ על הקמת הממשלה החל ביום ג' אלול תשכ"א 15.8.61.

ביום 16.6.63 (כב' סיוון תשכ"ג) הודעתי בממשלה על התפטרותי. ביום כט' ניסן תשכ"ג (23.4.63)

נפטר בן צבי, ובשנחון תשכ"ד נחפרטס הספדי על יצחק. הצעתי לזלמן שזר להיות מועמד

לנשיאות, מפאי הסכימה וכך והוא נבחר ביום כ"ז אייר תשכ"ג (21.5.63) לנשיא ב-67 קולות

(33 בעד פ. ברנשטיין). לראשונה נבחר בן צבי (לפי הצעתי - מתחרהו היה י. שמרינצק) ביום

כ' כסלו תשי"ג (6.12.52), שנית נבחר ביום ג' חשוון תשי"ח (25.10.57), בשלישית ביום ב'

חשוון תשכ"ג (30.1.62). ממשלת ישראל קיבלה אמון ביום 26.6.63 (64 בעד, 43 נגד). בנאום

ההצגה אמר אשכול (ביום 24.6.63) כרך 37 של "דברי הכנסת", עמוד 2158: "הממשלה החדשה היא

ממשלה המשך. חכנית פעולתה לשנים הבאות חונחה על ידי העקרונות שגובשו בקווי היסוד אשר

הוגשו לכנסת הרביעית ביום 16.12.59, וחזרו ושימשו בסיס לממשלה שהוצגה ביום 2 בנובמבר 1961

- על אף ההמשכיות בהרכב המפלגתי ובחכנית, שונה ממשלה זו מקודמתה. דוד בן גוריון לא יעמוד,

לצערי הרב, בראשה.

במשך עשרות שנים, בסרס זכינו לעצמאות, ואחרי הקמת המדינה עמד ד.ב.ג., כמעט

ללא הפסק, בראש מאבקנו הלאומי. בחזונו המרקיע, בראייתו המפוקחת, בעוז החלטתו ובכושר

ביצועו, הוא הנחה את עמנו במאבקים גורליים שהביאו להקמת המדינה ולקבוצ גליות וקבעו מעמדה

בעולם ואת דמותה ברוח. יותר מכל אדם אחר בדורנו יאה לו החואר "מקים המדינה". העם כולו

רוחש לו אהבה, הערכה ותודה עמוקה.

הוא השכיל לרתום את כוחות הנפש והגוף של האומה הישראלית המתחדשת, לכוונם

לביצוע המשימות העצומות שהוטלו על דורנו בצו ההיסטוריה היהודית. מתוך אמונה לזהות

בייעודו של עמנו הנצחי, ידע להתגבר על המכשולים בדרך - על ששנה ואיבה מסביב, ועל אדישות

מחוץ. הוא השכיל למנוע רפיון מביח.

נשען על מפעלי הכיבוש של ראשוני בוני הישוב, ועל כיסופי דורות, חישל בעוז

ובעקשנות את מכשירי חקומתנו הלאומית, אתה מדינה ואת צבאה, את צה"ל - אשר אסססס מיגר אויבים

שקמו לכלוחנו והציב גבולות ישראל. הוא נאבק על הגשמת חזון הדורות, חזון שיבת ציון, נאבק

- ויוכל.

הזהותו עם מיטב שאיפות החקומה שפעמו בעמנו במשך אלפיים שנות גלות וסבל, היא

שתקבע לד.ב.ג. את מקומו בהיסטוריה, כאחד מגדולי החזון וההגשמה של עמנו בכל הדורות.

מקום זה שמור לו בזכותו הוא, מעבר לכל תפקיד וחואר רשמי.

ראשון למתווכחים היה, כמובן, בגין: "ירווח לה למדינה, ויישב לה לאומה, חרד

השנאה והמשטמה, ויעלה הכבוד ההדדי. תיעלם הנקמנות והנטרנות ותקום יריבות, אף חריפה, אך

הוגנת ומכובדת; יורחק הסילוף וחשגה האמה, יפחת פירוד הלבבות, ותעמיק הכרת האחדות; תודבר

הצביעות ותעלה הכנות. יושם כץ לחנופה ביזנטינית, ואומץ לב אזרחי וחירות המחשבה יבואו

במקומה" (הוא חזר על דברים שאמר ב-28.5.62) - לרגל התפטרות י. בן־אהרון, דברי הכנסת

כרך 34, עמוד 2061).

אחרי בגין דיבר י. הררי והכניע חמיהה על התפטרותי "ללא הסכרים" לדעתנו, ללא

הכנה וללא הכשרה מה יכוא אחריו, וזה לאחר עמידה בראש השלמון במשך חמש עשרה שנה במדינת

ישראל, לאחר שב.ג. היה לדמות היסטורית, האיש האחד שקבע את מגילת העצמאות. נראה לנו,

איפוא, שהייב היה לתת הסבר לעם ולמדינה, מה היו הפניעים שלו לעזיבה פהאומית זו של הממשלה

ושל השלמון – האשמה להתפטרות הממשלה ולהקמת הממשלה החדשה, לדעתנו, על מט"י, על סיעת

מט"י". אחריו דיבר גוברין, והשני לו יעקב חזן. הוא אמר: "אילו הייתי משוכנע שרוח"מ

ד.ב.ג. פלש מכהונתו כי עיף מלשאה בעול הכבד, אותו הוא עומס זה עשרות בשנים ואין הוא

יכול עוד – הייתי בין הראשונים המצטערים על כך. אני רוצה לראותו בתוכנו עוד הרבה שנים

כשהוא בריא, מלא כוח ורענן. הייתי מצטער מעומק לבי על פרישתו זו על אף העובדה שזה שנים

רבות הוא יריבנו הקשה ביותר, ואנו החולקים הבלתי נרתעים על מדיניותו הפנימית והחיצונית

כאחת, בתחומים הקובעים ביותר של חיינו המדיניים – לפנינו ממשלה חדשה שאין בה שום חידוש –

אין זה בגין קבע, כי אם סוכה – רוח"מ המיועד חה"כ לוי אשכול, הוא אשף המו"ס, אמן המשרה

הבונה והממלה כאחת. אבל כמה זמן יהיה בכוחו להסליא סלאי על גבי סלאי, ומה יהיה כוחה המדיני

והמכוון של ממשלה כזאת?"

אחריו דיבר י. רפאל: "פרישתו של ד.ב.ג. מראשות הממשלה והנהגת המדינה מעוררת

צער בלב ידידיו ויריביו כאחד; ידיריו ומעריציו, תומכיו וחסידיה מצטערים על פרישתו, כי

ראו בו מנהיג דגול בעל זכיות ובעל חזון, והם מוכנים ללכת אחריו חוץ אמן במגולות ההנהגה

שלו. יריביו יצטערו אף הם על שיועדר מהמערכה ומהבירור הפנימי, ואפילו מהוויכוח הסוער לעתים,

איש כעל שעור קומה של ספרים בלתי שכיחים בתוכנו". י. בן-אהרון ענה לבגין: "– דוברת של

סיעת חרות, שמתח בשרטוט זיוקן עצמו, אם כי זה הוגש בתור פורסם הזולת. מחוך דבריו ניבט

אלינו זיוקנו של הדובר².

ברוך אזנית טיים נאומו במלים אלה: "זכות גדולה היא לאומה שד.ב.ג. עמד בראשה

ויצא בצבאותיה. לא אנסה להביע את רגשות היקר והאהבה המפכים בלבי לדמותו הגדולה, ניבי דל

מול עוז הרגש. במקום זה הנני להביע הזדהות עם דרכו בהנהגת עמנו ומדינתנו עשרות כשנים,

ותפילתי בלבי שאורו לא ייגנז ויוסיף להאיר בחיינו ובמאבקנו, לנו ולכל ישראל".

י.מ. לוין דיבר מבלי לנגוע במי שהיה; יעקב כץ (פועלי האגודה) שבא אחריו אמר: —ב.ג. אשר

מסוס מה פרש מכהונתו לאחר שנות עבודה והצטיינות למן קום המדינה ולאחר ניהול יעיל ותקין

של הדברים הנוגעים לכל ישראל ולחחיית עמנו עלי אדמת אבות, רבות הן זכיותיו בשטח זה, ואנו

צריכים לציין זאת על אף חילוקי הדעות העמוקים בענין אמונות ודעות שהיו בינינו".

ג"ר מועדי פתח: "בראשית דברי אלה מביע אני בשם רשימת השיתוף והאחוזה את צערנו

הרב על התפטרותו של מר ד.ב.ג. מראשות הממשלה וזאת בשל אישיותו המכובדת וכשרונו לעבוד

ולבנות, שכן הוא הקדיש את מיטב ימי חייו להגשמת המטרות הנעלות והאצילות. בתקופת כהונתו

הוא עשה את הנסים הגדולים, לרבות זה הנס של הכרזתו על קום מדינת ישראל, שאנו כולנו נהנים

מטובה. יתרה מזו, אין אנו שוכחים את מעשיו בסקטור הערבי ובמיוחד פעולותיו בקרב הדרוזים

שכן הוא הקים גדוד דרוזי שטיפח והחצצם בפיקוחו, עד שנהפך לכוח גדול במסוגל להגן על שלמות

גבולות המדינה. כמו כן הוסיף מר ד.ב.ג. יד עזרה לחיילי גדוד זה בעניינים שונים, והקים להם

יחידות דיור בכפרים דרוזיים שונים רבים, ועל כך אנו רוחשים לו הוקרה וכבוד".

אחריו דיבר אליאס נח"לה (קידמה ומיתוח): "בשמי ובשם חברי אני מביע צערנו על התפטרותו של

מנהיג מפא"י, מר ד.ב.ג. מראשות הממשלה, זה המנהיג אשר בילה את תקופת בחרותו וזיקנתו במאבק

ומאמץ עילאיים, שאף הגבורים היו נלאים מלעמדו נגדם, למען ביסוס וחיזוק קיומה של מדינת

ישראל בכל השטחים, עוד לפני קום המדינה ועד עצם היום הזה". אחריו דיבר יוסף ספיר

(הליברלים): "אין חימה בדבר שהדיון על הממשלה המוצעת — נסב במידה רבה על מר ד.ב.ג., על

פרישתו ומשמעותה. מסופקני אם רבות המדינות, שבהן אישיות אחת, אומנם דומיננטית מאוד,

הטביעה את חותמה על כל החיים הפוליטיים והחברתיים במשך תקופה מכרעת ובעיצוב ההווי

המהחדש כדוגמת מדינתנו, ואין בזה לפיכך משום פליאה אם גם חבריו וגם יריביו מתקשים

בהסתגלות כה מהירה לגוף החדש". מאיר ארגוב ציין ש"זוהי הממשלה השתים עשרה למדינת ישראל

בחמש עשרה שנות קיומה" גם הוא ענה לבגין: "העם לתפוצותיו יודע את ב.ג., מכיר אותו, את

פעלו, אהבתו לעם, כושר הכרעתו, כרגעים גורליים. מוקיר תבונתנו המדינית, תחושתו הלאומית, מלחמתו על אחדות העם, מלחמתו נגד הפיצול, נאמנותו הרבה לערכי המשטר של העם, והעם יודע את ערכו. דיבור כזה שנשמע מפיו של חה"כ בגין - הוא לא רק סילוף, הוא מסוכן מאוד". כאמור אושרה הממשלה החדשה ברוב של 64 נגד 43.

רק הערב קראתי בפעם הראשונה הוויכוח הזה בכנסת (24-25 ביוני 1963).

אוכלוסיה :						
כל האוכלוסיה		יהודים		עליה	רבוי טבעי	אוכלוסיה אוכלוסיה בסוף
					בתחילת השנה	השנה
8.11.47	812.700	716.7				
1948	758.700	104.400	4.600	649.700	758.700	
1949	1.173.900	1.013.900	239.900	20.300	758.700	1.013.900

י ה ו ד י ם				
אוכלוסיה	אוכלוסיה	רבוי טבעי	עליה	בסוף השנה
בתחילת השנה	בסוף השנה			
1950	1.013.900	29.000	168.500	1.203.600
1951	1.203.000	34.500	166.900	1.404.400
1952	1.404.400	35.100	10.700	1.450.200
1953	1.450.200	35.000	1.600	1.483.600
1954	1.483.600	31.300	11.100	1.526.000
1955	1.526.000	33.300	31.200	1.590.500
1956	1.590.500	33.200	43.800	1.667.500
1957	1.667.500	34.100	61.100	1.762.700
1958	1.762.700	32.900	14.500	1.810.100
1959	1.810.100	34.000	14.700	1.858.800
1960	1.858.800	34.600	12.800	1.911.200
1961	1.911.200	32.700	37.800	1.981.700
1962	1.981.700	32.200	55.000	2.066.900
1963	2.068.900	33.700	53.000	2.155.600
1964	2.155.600	35.800	41.100	2.239.200
1965	2.239.200			

אפשרויות ניצול הקרקע בחנאי בעל, בחנאי שלחין :

כל שטח המדינה 20.700.000 דונם, שטח שנסקר 14.550.000, שטח שלא נסקר 6.150.000.

שטח שנסקר לעבוד כל הגידולים 3.390.000 3.940.000,

למטעים וגידולים רב שנתיים 701.000, 1.341.000

מניצול חקלאי רק לאחר הכשרה 200.000

לייעור 880.000, בריכות דגים קיימות 59.000, שטח בנוי 600.000, 600.000

חורבות חלים ועתיקות 25,000, ודיות, נחלים ושונות 60,000, אגמים וברכות מלח 450.000.

לא מתאים לשלחין 7.875.000.

עולים יהודים לפני המדינה :

1919 - 1.806 ; 1920 - 8.223 ; 1921 - 8.294 ; 1922 - 8.685 ; 1923 - 8.175 ; 1924 - 13.892 ;
1925 - 34.386 ; 1926 - 13.855 ; 1927 - 3.034 ; 1928 - 2.178 ; 1929 - 5.249 ; 1930 - 4.944 ;
1931 - 4.075 ; 1932 - 9.553 ; 1933 - 30.327 ; 1934 - 42.359 ; 1935 - 61.854 ; 1936 - 29.727 ;
1937 - 10.536 ; 1938 - 12.808 ; 1939 - 27.561 ; 1940 - 8.398 ; 1941 - 5.886 ; 1942 - 3.733 ;
1943 - 8.507 ; 1944 - 14.415 ; 1945 - 13.121 ; 1946 - 17.760 ; 1947 - 21.542 ; 1948 - 118.993.

שטח מעובד - באלפי דונמים

חש"ט	חש"א	חש"ב	חשט"ז	חש"ט	חשכ"ב	חשכ"ג	חשכ"ד	חשכ"ה	
48/9	1951/1	1952/3	1955/6	1958/9	1961/2	1962/3	1963/4	1964/5	
1.650	3.350	3.550	3.685	4.105	4.030	3.970	4.110	4.190	ס"ה אסמאק
300	400	650	965	1.235	1.415	1.470	1.465	1.555	בהשקה
1130	2.229	2.614	2.670	2.915	2.751	2.637	2.759	2.800	גידולי שדה
-	439	100	30	50	20	25	25	25	שטח חכנה
70	157	244	262	259	261	273	258	283	ירקות חפ"א
355	392	433	536	680	777	808	835	848	מטעים
15	27	35	40	46	56	58	59	59	ברכות דגים
80	106	124	147	155	165	169	174	175	שונות

תש"ט	תשי"א	תשי"ב	תשט"ז	תשי"ט	תשכ"ב	תשכ"ג	תשכ"ד	תשכ"ה	
1948/9	1951/1	1952/3	1955/6	1958/9	1961/2	1962/3	1963/4	1964/5	
1,310	2,705	2,960	3,030	3,350	3,180	3,150	3,225	3,330	ס"ה
292	460	638	946	1,209	1,385	1,439	1,433	1,522	מזה
439	100	30	50	20	25	25	25	25	בהשקיה
51	120	227	225	219	228	210	235		שטח הכנה
275	312	347	424	557	152	682	709	721	ירקות וכו'
15	35	45	46	56	58	59	59	59	מפעים
77	101	114	134	139	146	149	154	155	ברכות דגים
									שונות
									שטח נטוע יער
53	107	148	222	252	279	299	326	347	השיח
									השיט
									השך
									השכב
									השכב
									השכד

האוכלוסיה היהודית בסוף 1964 לפי יבשה הלידה :

ס"ה 2,239,177 ; ילידי ישראל 881,490 (39.4%) ; ילידי אסיה 308,887 (13.8%) ;

ילידי אפריקה 334,233 (14.9%) ; אירופה ואמריקה 714,567 (31.9%) .

תקציב 1.4.49 - 31.3.50

הכנסה 40,118,000 ל"י, מט הכנסה 8.6 מיליון ל"י ; מכס 8 מ. ; דלק 3 מ. ; בלו : משקים 1,475,000 ;
 טבק 4 מיליון, גפרורים 25,000 ; מט רכוש עירוני 7 מ. ; מט רכוש חקלאי 1,500,000 ; בולי הכנסה
 0.8 מ. ; דמי רשיונות 1 מ. ; הכנסות משרותים 34 מ. ; ארנונה 0.4 מ. ; אגף המזון 1 מ. ; הכנסות
 משרד החחבורה 40,133,000 ל"י ; הוצאה 40,518,000 ; כנסת ראשונה 360,000, נשיא המדינה 70,000,
 שרי המדינה 29,000, משרד רוה"מ 780,000, משרד האוצר 1 מ., משרד אספקה וקיצוב 1,225,000,
 בטחון 7,500,000 ; בריאות 2 מ., דחות 420,000 ; חוץ 1.2 מ., חינוך ותרבות 1,986,500 ;
 חקלאות 1.2 מ., מסחר וחעשיה 225,000, משטרה 2,550,000 ; משפטים 500,000 ; נפגעי מלחמה
 225,000 ; סעד 1,035,000 ; עבודה וביטוח עממי 1,820,000 ; עליה 275,000 ; פנים 60,000 ; קליטת
 עולים 2 מ., אספסוף שקום חיילים 3.6 מ., חובות ורביה 1.5 מ., דרורה 377,700 ;

שיקום נזקי מלחמה 0.4 מ.מ., הענקה להוזלת מחירים 1 מ.מ., הוצאת מפעלי משרד חחבורה: דואר

2,181.700, נמל חיפה 1.7 מ.מ., רכבת 650.000, מפעלים אחרים 246.300.

הכנסה והוצאה 15.5.48 - 31.3.49: הכנסה 28.884.035, הוצאה 27.529.365, עודף הכנסה על

הוצאה 1.355.918.

תקציב 1962/3 2.375.400.000 ל"י, תקציב 1963/4 2.790.000.000

תקציב 1950/1 59.465.000, תקציב הפיתוח 65 מיליון ל"י.

ההכנסה הלאומית ב-1949 נאמדה ב-240 מיליון ל"י, בשנת 1950 - 337.6 מיליון, עליה של 43%.

הכנסה לגולגלת עלתה מ-236.5 ל"י ל-266.2 מ.

הרכב ההכנסה הלאומית בשנת 1956: חקלאות 32.1 מיליון, חרוש (כולל חשמל) 82.2, בניה 40 מ.מ.,

מסחר 49.9, חחבורה 20.9, שירותים 62.5, מפעלה 50 מ.מ., - ס"ח 337.6 מיליון.

1950		1949		הרכב מקצועי	
		%	מפרנסים	ענף	
17	72.000	13	47.000	חקלאות	
24	102.000	22	79.000	חרוש	
5/2	24.000	6	22.000	בניה	
4/2	20.000	6	22.000	חחבורה	
13/2	58.000	17	61.000	מסחר	
2	9.000	6	23.000	מפעלה וכו'	
9	40.000				
20	85.000	18	64.000	שירותים אחרים	
95/2	410.000	88	318.000	מספר העסוקים בפועל	
4/2	20.000		42.000	מבוסלים	
	102.300.000		68.900.000 ל"י	יבוא	
	13.200.000		10.600.000	יצוא	
	89.100.000		58.300.000	עודף יבוא על יצוא	

1964	1963	
83.500	90.500	חקלאות, יער ודיב
205.700	185.700	חרושת
73.000	67.500	בניה ועב"צ
15.500	13.400	חשמל, מים ושרותים פנימיים
102.500	99.200	טחור, בנקאות
58.200	53.500	חבורה, הובלה, שרותים (ס"ה)
62.400	61.700	שרותים טכנולוגיים וצבוריים
120.200	112.000	שרותי בריאות, חינוך וספור, דת ועוד
<u>63.000</u>	<u>57.700</u>	שרותים אישיים
785.000	747.000	כל המועסקים
245.600	231.400	כל המועסקים בשרותים

חברות	חשכון לגלגל		%	עורף יבוא על יצוא	בדולרים		
	היצוא	היבוא	היצוא מהיבוא		יצוא נטו	יבוא נטו	
214	27	241	11.3	223.411.000	28.495.000	251.906.000	1949
209	28	237	11.7	265.128.000	35.147.000	300.325.000	1950
225	30	255	11.7	366.928.000	44.759.000	381.682.000	1951
174	27	201	13.5	278.722.000	43.489.000	322.261.000	1952
135	35	170	20.6	222.293.000	57.636.000	279.979.000	1953
119	51	170	30.	200.948.000	86.300.000	287.248.000	1954
141	51	192	26.6	245.397.000	89.056.000	334.453.000	1955
147	58	205	28.4	269.092.000	106.501.000	375.593.000	1956
152	72	224	32.4	292.700.000	140.197.000	432.829.000	1957
141	70	211	33.	281.828.000	139.102.000	420.930.000	1958
122	85	207	41.3	250.908.000	176.383.000	427.291.000	1959
134	100	234	42.6	284.370.000	211.276.000	495.696.000	1960
158	103	267	40.9	344.830.000	239.082.000	583.912.000	1961
155	118	273	43.3	354.819.000	271.403.000	626.222.000	1962
137	142	279	51.	325.221.000	338.285.000	663.506.000	1963
182	142	324	43.8	452.281.000	351.821.000	804.102.000	1964